

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for

Schnauzer, sort & salt/pepper

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.10.2020

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Norsk Schnauzer og Bouvier Klubb

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Generelt.....	4
Rasens historie; bakgrunn og utvikling.....	4
Overordnet mål for rasen.....	4
Rasens populasjon	5
Populasjonsstørrelse.....	5
Gjennomsnittlig kullstørrelse.....	5
Effektiv populasjonsstørrelse	6
Innavlsgrad	6
Bruk av avlsdyr.....	6
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	6
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	7
Prioritering og strategi for å nå målene	7
Helse.....	7
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	7
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter.....	7
Forekomst av reproduksjonsproblemer.....	8
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	8
Prioritering og strategi for å nå målene	8
Mentalitet og bruksegenskaper	8
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester	8
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	8
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	9
Prioritering og strategi for å nå målene	9
Atferd	9
Atferdsproblemer	9
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	10
Prioritering og strategi for å nå målene	10
Eksteriør	10
Eksteriørbedømmelser.....	10
Overdrevne eksteriørtrekk.....	10
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	10
Prioritering og strategi for å nå målene	11

Oppsummering.....	11
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.....	11
Plan for videre arbeid i klubben.....	11

Innledning

Avlsrådet i NSBK har på mandat fra styret fått i oppdrag å utarbeide RAS (rasespesifikk avlsstrategi). RAS skal være et levende og dynamisk dokument, med årlig evaluering og revidering hvert 5. år. Tallmateriale/statistikk er hentet fra Dogweb, helseundersøkelsen fra 2011, og informasjon hentet fra innkomne skjema som avlsrådet sendt ut til oppdretterne i forkant av arbeidet med RAS.

Det er viktig å huske på at v skal sette fokus på både positive og negative aspekter ved rasene, og med det som bakgrunn utarbeide mål og midler for å bevare rasenes helhet, egenskaper og ikke minst helse.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Schnauzernes forgjengere finner man avbildet på kobberstikk og malerier allerede på 1400-tallet av samtidens kunstnere, der storheter som Albrecht Dürer og Rembrandt har malt bilder hvor "schnauzerlignende" hunder inngår.

Schnauzeren (det tyske ordet schnauz = skjegg, et av de mest markante trekk ved hundene) har trolig sin bakgrunn som gårds- og stallhunder for de syd-tyske bønder i områdene rundt Bayern, på grensen til Østerrike, og nevnes første gang i litteraturen i 1842. I starten var også hundene betegnet som "Ruhåret Rattler Pinscher", noe som tydelig gjenspeiler rasens nære slektskap til pinscheren, der rasestandarden er og alltid har vært, svært lik schnauzerens, sett bort i fra pels og farge.

Arbeidsoppgavene besto i vakthold og skadedyrbekjempelse i og rundt gården/stallen. Hundene var vaksomme uten å være gneldrete, og trofaste følgesvenner for de reisende. Robust, uredd, våken, energisk og utholdende, med høyt utviklet sanseapparat var typiske egenskaper for hundene. Både ører og hale var av praktiske årsaker kupert. I Norge har ørekupering ikke vært praktisert, og halekuperingsforbudet kom i 1988.

Da Pinscher Schnauzer Klub (PSK) ble dannet i 1895, ble avlsarbeidet underlagt kontrollerte former. En av initiativstakerne til dannelsen av PSK, Josef Bertha, gjorde et pionéarbeide med kartleggingen og reinavlingen av fargen salt/pepper. Max Hartensteins sorte hunder var også med i den første registreringsrunden til PSK, men ting skjøt ikke riktig fart for de sorte schnauzere før på 1920-30 tallet, med hunder fra kenneler som Ahorthal, Hagenstein og Müldenthal.

Salt/pepper fargede hunder og reinfargede sorte hunder ble opprinnelig aldri blandet med hverandre.

Overordnet mål for rasen

Å bevare de friske, sunne og rasetypiske schnauzere vi har, hunder som er sosialt velfungerende, og godt tilpasset familielivet. Hunder som lever et langt liv, er til glede for seg selv og sine eiere og som bidrar til at samfunnet generelt har et positivt syn på hundehold, og hunderelaterte aktiviteter.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Oversikt over antall registrerte valper de siste ti år:

Tabell 1, schnauzer, sort;

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
51	60	50	53	52	51	66	42	45	59

Tabell 1 B, schnauzer, salt & pepper;

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
57	82	58	50	43	34	11	18	15	9

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Tabell 2, schnauzer, sort;

Årstall	Kull	Norske kull	Importer	Hanner født	Tisper født	Antall valper	Innavlsgrad	Hanner i avl	Tisper i avl
2013	18	11	7	28	31	59	2,1 %	8	10
2012	10	6	4	26	19	45	2,4 %	4	6
2011	9	7	2	25	17	42	1,2 %	6	6
2010	13	10	3	29	37	66	1,9 %	6	9
2009	12	7	5	26	26	52	7,1 %	5	7
2008	12	8	4	29	23	52	2,5 %	6	7

Årstall	Gjennomsnittlig kullstørrelse (N)
2013	5,36
2012	7,5
2011	6
2010	6,6
2009	7,4
2008	6,5

Gjennomsnittlig innavlsprosent 2008 - 2013 er 2,9 %. I all hovedsak er det 2009 som bidrar til at innavlsprosenten er over den anbefalte verdien på 2,5 %.

5 % matadorgrense = 13 avkom i avl.

Tabell 2 B, schnauzer salt & pepper;

Årstall	Kull	Norske kull	Importer	Hanner født	Tisper født	Antall valper	Innavls grad	Hanner i avl	Tisper i avl
2013	5	1	4	4	5	9	1,6 %	1	1
2012	9	3	6	9	6	15	0,3 %	3	3
2011	4	3	1	11	7	18	0,3 %	3	3
2010	6	2	4	6	4	10	1,4 %	2	2
2009	6	4	2	20	14	34	0,9 %	4	4
2008	9	6	3	28	15	43	1,1 %	6	6

Årstall	Gjennomsnittlig kullstørrelse (N)
2013	9
2012	5
2011	6
2010	5
2009	8,5
2008	7,2

Gjennomsnittlig innavlsprosent 2008 – 2013 er 0,9 %.

5 % matadorgrense = 4 avkom i avl.

Effektiv populasjonsstørrelse

NSBK har ingen tallverdier for den genetiske variasjonen (heterozygositet), men vi antar at pga omfattende importer og utveksling av avlsmateriale, så er denne verdien på lik linje med raser av tilsvarende global utbredelse. Vi ser det som en målsetning å kartlegge dette i nær fremtid.

Innavlsgrad

NSBKs avlsregler setter en øvre grense for hvor tette paringer klubben godkjenner. Denne grensen skal i dag være lavere enn 12,5 %. Det forekommer allikevel enkelte kombinasjoner noe over dette tallet, men som vi ser ut i fra tabellene 2 og 2 B, så er snittverdien for schnauzer, sort, 2,9 % noe over anbefalt snittverdi for en rase, som ligger på 2,5 %. Tallene for schnauzer salt & pepper er derimot godt under med 0,9 %.

Bruk av avlsdyr

Som tabellene ovenfor viser, så er det en god og sunn fordeling av tisper og hanner i avl. Vi har ikke hatt matadoravling, hvor en eller få hanner har vært svært hyppig anvendt som avlsdyr, men det ligger helt klart en utfordring for oppdretterne her for å opprettholde dette på schnauzerne våre, som i nasjonal målestokk ikke er så store raser.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det har de siste tiår blitt importert en rekke hunder til landet, både hanner og tisper, som har bidratt positivt til avlen av schnauzerne. Vi har fått inn nytt og ubeslektet/ikke nært beslektet avlsmateriale, noe som er svært viktig for å opprettholde den genetiske variasjonen i populasjonen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

NSBK ønsker å ivareta den genetiske variasjonen i rasene, ved å oppfordre oppdretterne til å avle kombinasjoner som ligger innenfor klubbens retningslinjer. NSBK søker å bidra til at gjennomsnittlig innavlsgrad for rasene ligger godt under anbefalt verdi på 2,5 %.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Øke interessen for schnauzer-variantene, derunder opprettholde, eller helst øke populasjonen, slik at det finnes flere individer å benytte i avl
- Opprettholde eller eventuelt skjerpe inn klubbens avlsreglement angående innavl
- Opplyse/informere oppdretterne om temaet innavl fortløpende i klubbens medlemsblad og på klubbens nettsider
- Oppfordre oppdretterne til å benytte flere hannhunder i deres avlsprogram, for slik å øke det genetiske mangfoldet
- Publisere innavlsgrad på godkjente kull på klubbens sider
- Unngå matadoravl

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Schnauzerne er ikke populasjonsmessig store raser her til lands, derfor er det naturlig å ta med data fra Sverige, hvor utbredelsen er langt større. Materiale fra Svenske Schnauzerringens RAS sier at sykdomsbildet er ganske normalt.

Det ble i 2011 gjennomført en omfattende helseundersøkelse for klubbens raser i samarbeid med Frode Lingås fra Norges Veterinærhøgskolen. Denne konkluderte med at helsetilstanden for schnauzere er god, med en normal spredning av sykdommer i rasen, noe som samsvarer godt med hva svenskenes resultater. 87 besvarelser kom inn for schnauzervariantene, kanskje en noe lav svarprosent sett i forhold til antall registreringer de siste 10 år (1092) før undersøkelsen fant sted, til å kunne trekke slutninger med en relativt høy grad av pålitelighet for rasene som helhet.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Helseundersøkelsen konkluderer med at vi ikke finner noen spesifikke problemer med helsesituasjonen for schnauzerne. 78,16 % av besvarelsene som kom inn viser at eierne er meget godt fornøyd med hundens helsesituasjon. 20,69 % er godt fornøyd, mens kun 1,15 % er middels fornøyd.

12,64 % svarte at hunden hadde hudproblemer. 5,75 % av hundene hadde kløe. 1,5 % av schnauzerne hadde hatt ørebetennelse, 2,3 % betente analkjertler.

Allergi og våteksem er det heller ikke hyppige tilfeller av, der hhv 96% svarte ingen forekomst av allergi. 5 % har hatt våteksem.

6 % av schnauzerne hadde hatt gjentatte tilfeller av diare og oppkast.

16,09 % hadde hatt luftveissykdommen kennelhoste.

Hofteleddsdisplasi (HD) er det enkelte dokumenterte tilfeller av, men bare 4 % av de røntgede hundene hadde HD.

Enkelte tilfeller av hypotyreose.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Rasene parrer naturlig, og har generelt sett lette fødsler uten hyppig forekomst av komplikasjoner.

Helseundersøkelsen viser at 7 % av tispene har hatt livmorbetennelse, 16,3 % har hatt innbilt svangerskap. 29,55 % av hannene har hatt forhudskatarr, et tall som viser at schnauzerne har en noe høyere forekomst av dette enn de andre rasene i klubben.

Kun 1,15 % av schnauzerne har hatt urinveisinfeksjon.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Få oversikt på om hypotyreose er mer omfattende utbredt enn helseundersøkelsen viste. Erverve bedre innsikt om sykdommens arvegang, og hvilke individer som har produsert avkom med lidelsen.
- Hyppigere forekomst av HD pga nye importere med linjer uten samme tradisjon for HD-røntgning som her til lands kan medføre utfordringer for oppdretterne/hannhundeierne på lang sikt.
- Oppfordre til åpenhet om sykdomstilfeller. Det er ikke flaut å avle syke hunder, derimot er det uansvarlig å begrave tilfellene for omverdenen! Kartlegging er viktig for å kunne ta reflekterte valg angående aktuelle avlspartnere, for på den måten å minimere mulige genetiske lidelser blant avkom.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Anbefale testing av avlsdyr for å kartlegge T4/TgAA (hypotyreose)
- Opprettholde klubbens krav om HD-fri (eventuelt kjent HD-status på foreldredyr?).
- Oppfordre eierne/oppdretterne av syke hunder til å sende kopi av epikrise til avlsrådet for mulig utarbeidelse, kartlegging og registrering av sykdomshistorikk.

I følge Norsk Kennel Klubbs grunnregler for avl og oppdrett, skal oppdretternes seleksjon og kombinasjon av avlsdyr danne grunnlaget for utviklingen av hunderasene. Målet i hundeavlen er funksjonelt sunne hunder, med en rasetyppisk konstruksjon og mentalitet, som kan leve et langt og sunt liv, til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. Genetisk variasjon er en forutsetning for utvikling av rasene og hundenes mulighet til å tilpasse seg samfunnets krav.

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Her til lands har vi hunder som konkurrerer innen øvelsene lydighet, rallylydighet, agility og spor.

Tradisjonelt har ikke schnauzerne i Norge blitt mye brukt til jakt eller bruksøvelser, men om vi ser litt utenfor landets grenser, så finner vi mange hunder som hevder seg utmerket innenfor sistnevnte disipliner. Det finnes en hel del som bruker schnauzerne sine innen øvelser som IPO, ettersøkshund sommer og vinter, besøkshund etc.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Dagens FCI - rasestandard sier følgende om adferd/temperament:

”Typisk med energisk temperament kombinert med sindig ro, godmodig karakter, leken og meget lojal. Barnekjær, ubestikkelig og vaksom uten å være gneldrete. Høyt utviklede sanseorganer, klokkhet, lærevillighet, uforferdethet, utholdenhet og motstandskraft mot sykdom gjør den til en fremragende vakt-, bruks- og familiehund”.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

På en positiv og helhetlig måte beskriver rasestandarden hva vi som oppdrettere skal strebe etter i avlsprogrammet vårt.

NSBK oppfordrer oppdretterne til å delta på Mentalbeskrivelse Hund (MH) med hundene som går i avl.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Tilrettelegge for MH – testing av klubbens raser
- Informere om betydningen av å avle på kun klinisk friske og mentalt sunne hunder.

Atferd

Atferdsproblemer

Helseundersøkelsen viser at schnauzerne har eiere som karakteriserer hundene på denne måten:

	Ikke riktig	Delvis uriktig	Verken riktig/uriktig	Ganske riktig	Meget riktig
Tøff		6,90 %	29,89 %	42,53 %	20,69 %
Temperamentsfull	8,05 %	10,34 %	32,18 %	26,44 %	22,99 %
	Aldri/meget sjelden	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte
Sloss når løs med hunder av samme kjønn	62,79 %	23,26 %	10,47 %	2,38 %	
Sloss når løs med hunder av motsatt kjønn	46,51 %	27,91 %	9,30 %	9,30 %	6,98 %
Aggressiv i bånd mot andre hunder av samme kjønn	88,57 %	7,73 %	2,86 %	0,17 %	0,67 %
Angst og frykt , lyder	Nei	Mild	Moderat	Sterk	Meget sterk
Trafikk	77,44 %	15,82 %	4,88 %	1,68 %	0,17 %
Tordenvær	70,90 %	14,89 %	7,78 %	3,38 %	3,05 %
Skudd/smell	55,80 %	21,16 %	11,26 %	7,17 %	4,61 %
Fyrverkeri	50,68 %	21,45 %	9,63 %	8,61 %	9,63 %

Det er ingen spesielle adferdsproblemer blant schnauzerrasene, men vi ser i diagram E at enkelte ikke er skuddfaste, og noen flere er redde for fyrverkeri.

De fleste schnauzere ser vi er ganske temperamentsfulle, men de sloss ikke særlig ofte med andre hunder av samme eller motsatt kjønn. Ei heller er de særlig aggressive i bånd.

Som på andre raser er det en god del hunder som er svært redde for fyrverkeri og andre høye lyder.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Å strebe etter å bevare den familieglade, åpne, uredde og selvsikre schnauzeren som rasestandarden beskriver.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Kun avle på mentalt friske og sunne hunder
- Informere potensielle valpekjøpere om rasenes egenskaper og behov for psykisk og fysisk stimulans.
- Øke kunnskapen hos oppdretterne om mentalitet og arv.
- Publisere artikler, som på en lettfattelig måte omtaler betydningen av mentalitet og adferd i avlsarbeidet, i medlemsbladet og på klubbens nettsider.
- Tilrettelegge for MH – testing av klubbens raser

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

De schnauzere i Norge som vi ser på utstilling, må sies å stemme godt overens med hunden som rasestandarden beskriver, men deltakerantallet er dessverre ikke særlig stort. Derfor oppfordrer NSBK oppdretterne til å motivere valpekjøperne til å delta, slik at vi på den måten får en bedre innsikt om den faktiske kvalitet populasjonen innehar.

Overdrevne eksteriørtrekk

- Enkelte hunder har pels som ikke er rasetypiske, med mengder av hår som hovedsakelig er av myk karakter. Overdrevne pelsmengder på bein, skjegg og øyebryn er ikke rasetypisk.
- Enkelte hunder med for lange og smale hoder (halve kroppslengden, og ikke halve rygg lengden slik rasebeskrivelsen sier). Underutviklede underkjever.
- Enkelte hunder har for markerte kinnbein/brede skaller, noe som gir inntrykk av korte hoder. Avfallende skalletak (ikke parallelt med snutepartiets linje) er ikke helt uvanlig.
- Haler som ringler langt mer enn den ønskelige sabel eller sigdform.
- Kuhasete bakbein
- Overbygget bak, for lang kropp, for lite vinklet

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Strebe etter at all avl har som mål å opprettholde individer med eksteriøre egenskaper så nært rasebeskrivelsen som mulig
- Opprettholde klubbens krav om 2 x Very good på utstilling, for på den måte sikre at det er den beste halvdel av populasjonen som går videre i avl
- Oppfordre oppdretterne til å stimulere sine valpekjøpere til å stille hundene, slik at vi får best mulig evaluering av avlsresultatene av klubbens raser ved større deltakelse på utstillinger.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Sørg for at klubben har et velfungerende avlsråd, som er kunnskapsrikt og samarbeidsvillig, slik at de kan fungere som et enhetlig rådgivende organ for klubbens medlemmer angående retningslinjer og vedtekter om avl og oppdrett.
- Informere klubbens medlemmer via medlemsblad og nettsider om aktuelle tema. Tilrettelegge for kurs, foredrag og seminarer for klubbens medlemmer
- Arrangere dommerseminarer for på den måten å aktualisere og informere dommerstanden om eventuelle forhold som klubbens avlsråd/styre ønsker å sette fokus på.

Oppsummering

Schnauzerrasene er generelt friske og sunne raser, uten store helsemessige problemer. Klubbens avlsråd skal kontinuerlig overvåke den helsemessige status, slik at nye prosjekter kan igangsettes om forholdene krever det.

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Legge forholdene til rette slik at klubbens medlemmer får best mulig hjelp og støtte i sitt daglige hundehold, til å bedrive hunderelaterte aktiviteter og interesser, og til å sette fokus på hvor fantastiske raser schnauzerne er.

Plan for videre arbeid i klubben

NSBK skal forbedre og vedlikeholde sine informasjonskanaler, for på den måten å være en aktiv bidragsyter og veileder for klubbens medlemsmasse, og nye potensielle valpekjøpere/kommende medlemmer.